

BORÅS STAD
Stadsrevisionen

RAPPORT 2023

Granskning av Borås Stads delårsrapport

JANUARI-AUGUSTI 2023

Anna Sandström

Anna Duong

Stefan Sjöblom

Innehåll

1 INLEDNING	3
1.1 Syfte och revisionsfrågor	3
1.2 Revisionskriterier	3
1.3 Ansvarig nämnd/styrelse	3
1.4 Metod	4
1.5 Projektorganisation	4
2 GRANSKNINGSRESULTAT	5
2.1 Lagar och rekommendationer	5
2.2 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed	6
2.3 Kommunkoncernen	6
2.4 Resultat- och balansräkning	6
2.4.1 Verifikationer och räkenskapsinformation	7
2.5 Förvaltningsberättelse	8
2.5.1 God ekonomisk hushållning	8
2.6 Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat	10
2.6.1 Resultatanalys	10
2.6.2 Finansiella mål	10
2.6.3 Verksamhetsmål	11
2.7 Drifts- och investeringsredovisning	12
2.8 Övriga iakttagelser	13
3 BEDÖMNING	14

1 Inledning

Enligt kommunallag (2017:725) ska revisorerna pröva om verksamheten sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande och om den interna kontrollen är tillräcklig. Revisorerna ska även bedöma om delårsbokslutet är förenligt med de mål som Kommunfullmäktige fastställt.

Granskningen sker utifrån ett risk- och väsentlighetsperspektiv. Revisionskontoret har översiktligt granskat delårsrapporten för Borås Stad 2023 inklusive verksamhetsmässigt resultat/måluppfyllelse och redovisas i innevarande rapport.

Delårsrapporten och revisorernas bedömning ska behandlas av Kommunfullmäktige. Syftet är bland annat att ge Kommunfullmäktige underlag för uppföljning och styrning av den fortsatta verksamheten under året så att god ekonomisk hushållning kan säkerställas.

1.1 Syfte och revisionsfrågor

Syftet med granskningen är att pröva om delårsrapporten och räkenskaperna är rättvisande. Granskningen ska ge revisorerna underlag för sin delårsbedömning. Delårsgranskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Är delårsrapporten upprättad enligt gällande lagstiftning, rekommendationer och god redovisningssed?
- Ger delårsrapporten en rättvisande bild av resultat och ställning för Borås Stad och kommunkoncernen?
- Ger delårsrapporten en samlad bedömning om huruvida målen för god ekonomisk hushållning kommer att kunna uppnås?
- Finns större bedömningsposter eller komplexa transaktioner som behöver särskild uppmärksamhet inför årsbokslutet?

1.2 Revisionskriterier

Granskningen har utförts enligt kommunallag (2017:725), lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR), God revisionssed i kommunal verksamhet samt Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendation, R16 Sammanställda räkenskaper och R17 Delårsrapport. Granskningen har utförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning.

1.3 Ansvarig nämnd/styrelse

Kommunstyrelsen i Borås Stad är ansvarig.

1.4 Metod

Granskningen har utförts med den inriktning och omfattning som behövs för att ge en rimlig grund för bedömning och i enlighet med Standard för kommunal räkenskapsrevision. Granskning har även utförts i enlighet med Skyrevs rekommendation R5 Granskning av delårsrapport och årsredovisning.

Granskningen har grundats på analys av resultat- och balansräkning samt utökad granskning av poster och processer som är av väsentlig betydelse för resultat och ställning. Granskningen har innefattat att granska ett urval av underlag samt att pröva de redovisningsprinciper som använts i verksamheten. Granskningen har genomförts med utgångspunkt i en risk- och väsentlighetsanalys, där insatser koncentrerats till områden där risken för väsentliga fel är störst. Bedömning om delårsrapporten är rättvisande genomförs inom ramen för granskningen.

Granskningen genomförs med kontrollmålmotodik och ett kvalitetssäkrat systemstöd, Hogia Audit. Granskning av fakturaunderlag och stickprov av specifikationer har genomförts. Stickprov av konton med större avvikelser mellan delåren 2022 och 2023 har utförts. Stickprov har framför allt genomförts på konton som inte granskats vid föregående delårsrapport.

En genomgång av balanskontona samt rutiner för periodisering har genomförts. Vidare har avstämningar och kontroll av moms- och skatteredovisning utförts.

Avstämning har skett med tjänstepersoner vid Stadsledningskansliet och Redovisningsservice samt med berörda tjänstepersoner i andra förvaltningar i Borås Stad.

1.5 Projektorganisation

Anna Sandström är granskningsledare. Granskningsmedarbetare är Anna Duong och Stefan Sjöblom.

2 Granskningsresultat

2.1 Lagar och rekommendationer

Enligt lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning (LKBR) ska kommunen minst en gång under räkenskapsåret upprätta en särskild redovisning (delårsrapport) för verksamheten och ekonomin från räkenskapsårets början. En årsprognos ska ingå.¹

Delårsrapporten ska innehålla en översiktlig redogörelse för utvecklingen av kommunen och kommunkoncernens verksamhet och resultat sedan föregående räkenskapsårs utgång. Upplysning ska lämnas om förhållanden som är viktiga för bedömningen av förbundets resultat eller ställning och händelser av väsentlig betydelse för förbundet som har inträffat under rapportperioden eller efter dennas slut.²

Delårsrapporten ska omfatta en period av minst hälften och högst två tredjedelar av räkenskapsåret. I förarbetena anger regeringen att delårsrapporten är ett viktigt styrdokument som används av fullmäktige för uppföljning av ekonomi och verksamhet.³ Delårsrapporten ska enligt kommunallagen (KL) 11 kap. 16 § överlämnas till revisorer och Kommunfullmäktige senast två månader efter rapportperiodens slut.⁴

Delårsrapporten ska innehålla:⁵

- en resultaträkning
- en balansräkning
- en förenklad förvaltningsberättelse

I förvaltningsberättelsen ska information lämnas om viktiga händelser som inträffat under rapportperioden.

Enligt Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendation R17 som berör delårsrapport kan kommunen välja att i mindre omfattning än i årsredovisningen tillhandahålla information i sin delårsrapport. Delårsrapporten ska också enligt RKR R17 innehålla en samlad men översiktlig beskrivning av drifts- och investeringsverksamhet.⁶ Av RKR R16 framgår vad som ska tillämpas vid upprättande av sammanställda räkenskaper.

Samma redovisningsprinciper som används i årsredovisningen ska tillämpas vid upprättandet av delårsrapporten.⁷

Enligt bestämmelserna i kommunallag (2017:725) ska revisorerna bedöma om resultatet i delårsrapporten är förenligt med de mål som Kommunfullmäktige beslutat om och om den uppfyller lagstiftarens krav och Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendationer avseende innehåll och utformning.⁸

Borås Stads delårsrapport och revisorernas bedömning ska behandlas av Kommunfullmäktige. Syftet är bland annat att ge Kommunfullmäktige underlag för uppföljning och styrning av den fortsatta verksamheten under året, så att god ekonomisk hushållning kan säkerställas.

¹ kap. 3 § Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning

² Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendation R17, fastställd december 2021

³ Ibid

⁴ Kommunal bokförings- och redovisningslag, kommentarer och tolkning, Eriksson, Haglund och Tagesson Studentlitteratur (2019) sid 141

⁵ 13 kap. 2 § Lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning

⁶ Kommunal bokförings- och redovisningslag, kommentarer och tolkning, Eriksson, Haglund och Tagesson Studentlitteratur (2019) sid 142

⁷ Ibid

⁸ 12 kap. 2 § Kommunallag (2017:725) samt Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendation R17, fastställd december 2021

2.2 Rättvisande räkenskaper och god redovisningssed

Enligt 1 kap. 4 § LKBR ska bokföring och redovisning fullgöras på ett sätt som överensstämmer med god redovisningssed.⁹

I delårsrapporten har samma redovisningsprinciper använts som vid föregående bokslut.

Bokslutsprocessen har adekvata anvisningar som har informerats om i rimlig tid innan delårsbokslutets transaktioner ska vara genomförda. Huvudsakliga bokslutsjusteringar har bokförts i redovisningssystemet.¹⁰

2.3 Kommunkoncernen

Det är upp till varje kommun att avgöra om de kommunala koncernföretagen ska omfattas av delårsrapporten. Detta gäller såväl räkenskaperna som den förenklade förvaltningsberättelsen. Kommunerna bör härvid beakta om sammanställda räkenskaper krävs för att möjliggöra en relevant och tillräcklig grund för utvärdering av god ekonomisk hushållning.¹¹ Upplysningar om den kommunala koncernen, inklusive kommunalförbund och räddningstjänst, delges i delårsrapporten.¹²

I delårsrapporten framgår följande angående Kommunkoncernens resultat och ekonomisk ställning:

För kommunkoncernen redovisas per augusti ett sammanställt resultat på 432 mnkr efter finansnetto. Utifrån nämndernas och bolagens prognoser uppskattas årsresultatet, exklusive eliminerings, för koncernen till 290 mnkr, att jämföra med budgeterade 111 mnkr. Den positiva avvikelser hänförs primärt till ökade skatteintäkter, lägre kostnader samt realisationsvinster från fastighetsförsäljningar i kommunen. Bolagen visar totalt sett en negativ budgetavvikelse om 84 mnkr, främst hänförligt till Borås Energi och Miljö AB som haft lägre elintäkter till följd av minskad elproduktion och lägre elpriser än budgeterat. Bolagen förväntas enligt prognos finansiera sig utan behov av tillskott från Borås Stad, men det finns stora utmaningar i att nå goda resultatnivåer utifrån ökade kostnader och hantera riskerna med den ökade skuldsättningen. Viskafors AB har inte heller tagit med någon nedskrivning av nybyggnationen Friskafors i sin prognos. Bolaget för en diskussion med den auktoriserade revisorn om detta då värderingen som gjordes 2022 visade på ett större nedskrivningsbehov än den nedskrivning som gjordes då.¹³

2.4 Resultat- och balansräkning

Enligt 13 kap. 3 § LKBR ska det för varje post eller delpost i resultaträkningen i en delårsrapport redovisas belopp för motsvarande period under närmast föregående räkenskapsår, prognos för resultatet för räkenskapsåret och budget för innevarande räkenskapsår. I samma paragrafs andra stycke anges att för varje post eller delpost i balansräkningen i en delårsrapport ska det redovisas belopp för motsvarande post för närmast föregående räkenskaps utgång.

Uppställningen i delårsrapporten bör överensstämma med resultaträkning och balansräkning enligt årsredovisningen för det närmast föregående räkenskapsåret. Delårsrapporten bör också innehålla jämförelsesiffror för motsvarande period föregående år.¹⁴

⁹ 1 kap. 4 § lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning

¹⁰ Delårsrapport januari-augusti 2023, Borås Stad, fastställt av Kommunstyrelsen 2023-11-06, sid. 16

¹¹ Ibid

¹² Delårsrapport januari-augusti 2023, Borås Stad, fastställt av Kommunstyrelsen 2023-11-06, sid. 3

¹³ Delårsrapport januari-augusti 2023, Borås Stad, fastställt av Kommunstyrelsen 2023-11-06, sid. 10-11

¹⁴ 13 kap. 3 § lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning

Borås Stad upprättar sin delårsrapport per 31 augusti vilket är en period av åtta månader. Detta är inom den tidsram som LKBR anger.

Delårsrapporten innehåller:

- Resultaträkning
- Balansräkning
- Balansräkning per den aktuella delårsperiodens slut
- Jämförelsetal för närmast föregående räkenskapsårs utgång
- Resultaträkning för delårsperioden med jämförelsetal för motsvarande period närmast föregående räkenskapsår
- Helårsprognos
- Årsbudget

Uppställningarnas form beträffande resultat- och balansräkningar för Borås Stad överensstämmer med uppställningen i senaste årsredovisningen och är överensstämmande med regelverket i LKBR. Information om koncernen återfinns i delårsrapporten på ett adekvat sätt.

2.4.1 Verifikationer och räkenskapsinformation

För varje ekonomisk händelse ska det finnas en verifikation. Har en kommun eller ett landsting tagit emot en uppgift om ekonomiska händelser i den form som anges i 2 kap. LKBR ska denna uppgift kompletteras med uppgifter som kan användas som verifikation.¹⁵ Om det behövs med hänsyn till arten av den mottagna verifikationen, får bokföringen i stället grundas på en särskilt upprättad hänvisningsverifikation.¹⁶

Verifikationen ska innefatta uppgift om när den har sammanställts, när den ekonomiska händelsen har inträffat, vad denna avser, vilket belopp den gäller och vilken motpart den berör. I förekommande fall ska verifikationen även innefatta upplysning om handlingar eller andra uppgifter som har legat till grund för den ekonomiska händelsen samt var dessa finns tillgängliga.¹⁷

Verifikationer ska ingå i delårets räkenskapsinformation. Räkenskapsinformation är sådana uppgifter i övrigt som är av betydelse för att det ska gå att följa och förstå de enskilda bokföringsposternas behandling i bokföringen.¹⁸

Revisionskontoret har genomfört stickprov av verifikationerna, cirka 150 stickprov på drygt tjugo olika konton tillhörande resultaträkningen. Borås Stads resultaträkning består av 629 stycken konton. Stickproven har genomförts gällande kurser/konferenser, resor, tekniskt materiel, facklitteratur, annonser, entreprenader och byggkonsulter m.fl. områden. Ett par förvaltningar har kontaktats för inhämtande av ytterligare specifikationer. Efter genomförda stickprov konstaterar Revisionskontoret att inga större avvikelser förekommer.

¹⁵ 2 kap. 3§ 2:a stycket och 3 kap. 8-10 §§, lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning

¹⁶ 3 kap. 8 § lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning

¹⁷ Ibid

¹⁸ 2 kap. 4 § lag (2018:597) om kommunal bokföring och redovisning

2.5 Förvaltningsberättelse

Enligt RKR R17 behöver inte delårsrapporten innehålla en fullständig förvaltningsberättelse, utan bara en förenklad förvaltningsberättelse.¹⁹

Delårsrapportens struktur, modell för analys av finansiell utveckling och ställning samt den ekonomiska redovisningen av verksamheten följer i huvudsak uppställningen i enlighet med RKR R17.

Enligt RKR R17 ska den förenklade förvaltningsberättelsen innehålla en bedömning av balanskravsresultatet utifrån helårsprognosen. I delårsrapporten framgår ett balanskravsresultat på 72,7 mnkr. Kommunstyrelsen bedömer att kommunallagens balanskrav därmed beräknas uppfyllas. Revisionskontoret noterar att det finns med *”realisationsvinster som inte står i överensstämmelse med god ekonomisk hushållning”* i balanskravsutredningen på -120 mnkr. Realisationsvinster ska finnas med i balanskravsutredningen. Det kan dock med fördel framgå vad som avses i en not eller på något annat sätt. Realisationsvinsterna förklaras inte i balanskravsutredningen.

Revisionskontoret noterar att i delårsrapporten framgår det att posterna under rubriken *”Intern hantering inom kommunen”* avser i tidigare bokslut gjorda öronmärkningar. Dessa kommer enligt delårsrapporten att redovisas separat och avskilt från balanskravsutredningen i samband med årsbokslutet. Revisionskontoret rekommenderar att balanskravsutredningen till årsredovisningen bör följa lagen om kommunal bokföring och redovisning samt uppställning enligt RKR R15, bilaga 8.

Revisionskontoret bedömer att förvaltningsberättelsen innehåller en översikt över utvecklingen av Borås Stads och bolagens verksamheter, upplysning om ekonomi och ställning, händelser av väsentlig betydelse, förväntad utveckling samt andra förhållanden av vikt.

I avsnitten händelser av väsentlig betydelse samt resultat och ekonomisk ställning hänförs Borås Stads delårsresultat bl.a. till den höga inflationen i form av bland annat höjda material- och livsmedelspriser och vatten- och avfallstaxor. Från och med 2023 har ett nytt pensionsavtal trätt i kraft, vilket gjort att kommunens pensionskostnader ökat kraftigt.

2.5.1 God ekonomisk hushållning

Samtliga kommuner ska fastställa mål för god ekonomisk hushållning enligt 11 kap 1 § kommunallagen. Kommunfullmäktige ska dessutom besluta om riktlinjer för god ekonomisk hushållning för kommunen.²⁰

¹⁹ Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendation R17, fastställd december 2021

²⁰ 11 kap. 1 § kommunallag (2017:725)

Kommunfullmäktige beslutade 20 januari 2022 om riktlinjer för god ekonomisk hushållning som avser hela kommunkoncernen. God ekonomisk hushållning enligt riktlinjerna för Borås Stad innebär en strävan mot:²¹

- att primärkommunen ska generera ett överskott på 2–3 % (resultat i relation till skatteintäkter och generella statsbidrag),
- att primärkommunen ska ha en självfinansiering av sina investeringar på över 80 % (mätt på rullande medelvärde 4 år), ha en ökande soliditet med målet att nå en soliditet på 80 % (exklusive lån som är hänförliga till bolagen),
- att de majoritetsägda kommunala bolagen, ”bolagskoncernen”, ska vara självförsörjande. Tvingande tillskott från primärkommunen ska inte behövas, och för att hantera risken för tillskott ska bolagen sammantaget:
 - generera ett genomsnittligt resultat för bolagskoncernen på 7 % (resultat efter finansnetto i relation till omsättning)
 - ha en räntetäckningsgrad i genomsnitt på minst 2,5

Kommunkoncernen (primärkommun och bolagen sammanställt) ska generera:

- ett resultat på 2–3 % i (årets resultat som andel av intäkter, skatteintäkter och generella statsbidrag)
- ett mål för soliditeten inklusive pensionsåtaganden på 25 %
- en nettokoncernskuld på högst 150 tkr per invånare.

Enligt delårsrapporten har Borås Stad en god ekonomisk hushållning vad gäller såväl ekonomi som verksamhet. De finansiella målen förväntas endast delvis uppnås, det finns en risk att målet avseende självfinansieringsgraden inte kommer att uppnås. Kommunkoncernens bolag har sedan tidigare en god ekonomi och en väl fungerande verksamhet vilket förstärker bilden av god ekonomisk hushållning. Däremot är det flera faktorer i omvärlden, såsom räntekostnader, elpriser och övrig inflation, som har förändrats den senaste tiden och dessa omvärldsfaktorer kommer att påverka kommunkoncernens finansiella ställning negativt då det fortsatt finns relativt stora investerings- och underhållsbehov. Det finns risk att bolagskoncernen inte klarar att nå upp till målen avseende genomsnittlig resultatnivå samt räntetäckningsgraden.²²

Förvaltningsberättelsen ska innehålla en utvärdering av om målen om god ekonomisk hushållning kommer uppnått och följts i enlighet med RKR R17.²³ Revisionskontoret konstaterar att förvaltningsberättelsen i Borås Stads delårsrapport innehåller en uppställning av finansiella mål och verksamhetens uppdrag. Delårsrapporten innehåller en skrivelse om att Borås Stad har en god ekonomisk hushållning vad gäller såväl ekonomi som verksamhet. De finansiella målen förväntas endast delvis uppnås, det finns en risk att målet avseende självfinansieringsgraden inte kommer att uppnås.²⁴

Enligt RKR R17 Delårsrapport ska en delårsrapport innehålla upplysningar om kommunens och kommunkoncernens förväntade utveckling avseende ekonomi och verksamhet utifrån målen om god ekonomisk hushållning. Revisionskontoret noterar att den förväntade utvecklingen för Borås Stads uppdrag avseende helåret inte behandlas i delårsrapporten. Revisionskontoret noterar vidare att delårsrapporten inte innehåller någon beskrivning eller bedömning om hur verksamheten har arbetat med de nya styr- och ledningssystemets tolv fokusområden. Dessa har beskrivits i budget 2023.²⁵

²¹ Borås Stads Riktlinjer för God ekonomisk hushållning, Kommunfullmäktige 2022-01-20

²² Delårsrapport januari-augusti 2023, Borås Stad, fastställt av Kommunstyrelsen 2023-11-06, sid 10

²³ Rådet för kommunal redovisnings (RKR) rekommendation R17, fastställd december 2021

²⁴ Delårsrapport januari-augusti 2023, Borås Stad, fastställt av Kommunstyrelsen 2023-11-06, sid. 10

²⁵ Budget 2023, Budget 2023 fastställt av Kommunfullmäktige 7-8 december 2022, s.7-17

2.6 Ekonomiskt- och verksamhetsmässigt resultat

2.6.1 Resultatanalys

Av RKR R17 framgår att en redovisning av hur helårsprognosen förhåller sig till den budget som fastställts för den löpande verksamheten ska lämnas i den förenklade förvaltningsberättelsen. Enligt Kommunfullmäktiges budget är resultatet för helåret budgeterat till ett negativt resultat om 64 mnkr.²⁶ Revisionskontorets uppdrag är att bedöma om delårsrapportens ekonomiska resultat är förenligt med Kommunfullmäktiges beslut om finansiella mål och om verksamheten bedrivs i enlighet med fastställda mål.

Borås Stad redovisar ett överskott på 326 mnkr för perioden 2023-01-01 – 2023-08-31. Motsvarande period 2022 uppgick överskottet till 537 mnkr. Det positiva resultatet beror till största delen på realisationsvinster om 140 mnkr främst avseende försäljning av mark till Rättscentrum och högre skatteintäkter än vad som förelåg när budgeten för 2023 antogs. Den senaste prognosen från SKR indikerar dock en avmattning på arbetsmarknaden med lägre förväntad skatteunderlagsutveckling framöver. För helåret 2023 redovisar Borås Stad en prognos om överskott på 193 mnkr.²⁷

2.6.2 Finansiella mål

Kommunfullmäktige fastställde i budget 2023 följande långsiktiga/översiktliga finansiella mål för kommunen:²⁸

- Årets resultat ska uppgå till minst 2-3 % av skatteintäkter och generella statsbidrag
- Soliditeten ska uppgå till cirka 80 %
- Självfinansieringen av investeringarna ska vara 80 %

I budget 2023 fastställdes även finansiella mål för budgetåret:²⁹

- Årets resultat ska uppgå till minst -0,8 % av skatteintäkter och generella statsbidrag
- Soliditeten ska uppgå till 70,8 %
- Självfinansieringen av investeringarna ska vara 32 %

Revisionskontoret noterar att samtliga av årets finansiella mål troligen kommer att uppnås under 2023. Årets resultat prognostiseras till 2,5 % av skatteintäkter och generella statsbidrag. Självfinansieringsgraden av investeringarna beräknas enligt delårsrapporten uppgå till 58 % på helårsbasis. Det långsiktiga soliditetsmålet på 80 % nämns inte i delårsrapporten men soliditeten förväntas uppgå till 71,0 % på helårsbasis.³⁰ Revisionskontoret noterar att de finansiella målen budgetsiffror för år 2023 saknas i delårsrapporten. Revisionskontoret kan konstatera att samtliga finansiella mål för budgetåret 2023 beräknas vara uppnådda vid årets slut.

²⁶ Budget 2023, Budget 2023 fastställt av Kommunfullmäktige 7-8 december 2022

²⁷ Delårsrapport januari-augusti 2023, Borås Stad, fastställt av Kommunstyrelsen 2023-11-06, sid. 19

²⁸ Budget 2023, Budget 2023 fastställt av Kommunfullmäktige 7-8 december 2022, sid 22-23

²⁹ Ibid

³⁰ Delårsrapport januari-augusti 2023, Borås Stad, fastställt av Kommunstyrelsen 2023-11-06, sid 12

2.6.3 Verksamhetsmål

Lagstiftningen fokuserar på god ekonomisk hushållning och på att öka långsiktigheten i den ekonomiska och verksamhetsmässiga planeringen. Lagen ställer krav på att budgeten ska innehålla finansiella mål samt mål och riktlinjer för verksamheten. Uppföljning av dessa mål ska göras i delårsrapport och årsredovisning.³¹

Kommunfullmäktiges budgetbeslut för år 2023 innefattar ”Visionen om framtidens Borås” och de fyra strategiska visionsområdena (målområdena). Den politiska viljeinriktningen sammanfattas genom 12 fokusområden för Borås Stad. Nämnderna väljer utifrån sina respektive grunduppdrag vilka fokusområden de ska bidra till. Budget och redovisning av mål ska hanteras inom styr- och ledningssystemet.³² I beredningen av budgeten har Kommunstyrelsen kopplat indikatorer med målvärden för att följa upp nämndernas grunduppdrag. Detta följs upp på nämnds nivå och i årsredovisningen. Revisionskontoret noterar att styr- och ledningssystemet är under uppbyggnad och ska fullt ut implementeras under 2024.

Revisionskontorets bedömning av måluppfyllelsen grundar sig på helt uppnådda målvärden och helt genomförda uppdrag. Ofullständigt uppnådda mål och uppdrag kan inte bedömas med revisionell säkerhet.

Fokusområden

Kommunfullmäktiges budget för år 2023 innehåller 12 olika fokusområden.³³

Revisionskontoret konstaterar att Borås Stads delårsrapport för 2023 inte innehåller någon uppföljning av dessa fokusområden. Det saknas vidare en prognos och samlad bedömning avseende måluppfyllelse/genomförande på helårsbasis för fokusområdena.

Kommunfullmäktiges uppdrag

Borås Stads nämnder och styrelser har avseende 2023 fått tretton nya uppdrag från Kommunfullmäktiges budgetbeslut.³⁴ När det gäller uppdragen bedöms de uppdrag som beslutats i budget för år 2023, vilket innebär att tidigare uppdrag inte beaktas. Delårsrapporten redovisar uppdragets grad av genomförande enligt nedan:

0 ■ 10 ◆ 3 ● 0 ■ av 13 uppdrag.

Av de tretton uppdrag som Kommunfullmäktige givit nämnder och Kommunstyrelsen 2023 har tio inte genomförts hittills under året, vilket motsvarar 77 %. Revisionskontoret noterar att en kortfattad analys av respektive uppdrag görs i delårsrapporten. Det saknas en sammanställning av uppdragets genomförandegrad hittills under året samt en prognos om hur stor andel av uppdragen som kommer att genomföras under året.

Revisionskontoret noterar även att delårsrapporten tar upp 22 stycken olika gamla uppdrag från tidigare år och redogör för status för dessa. De äldsta uppdraget är från 2015. Av dessa 22 gamla uppdrag är 19 inte helt genomförda hittills under året.

³¹ 11 kap. 1 §§ kommunallag (2017:725)

³² Budget 2023, fastställd av Kommunfullmäktige 7-8 december 2022, sid. 17

³³ Budget 2023, fastställd av Kommunfullmäktige 7-8 december 2022, sid 7-17

³⁴ Ibid

2.7 Drifts- och investeringsredovisning

Enligt RKR R17 ska en samlad – men översiktlig – beskrivning av kommunens drift- och investeringsverksamhet ingå. Delårsrapporten innehåller en samlad och översiktlig bild över investeringsredovisningen.³⁵ Större investeringsprojekt som pågår visas i tabellformat med såväl utfallet för perioden som en prognos för det totala utfallet.³⁶

Total investeringsbudget 2023 för Borås Stad uppgår till 1 386,0 mnkr, varav 281,9 mnkr avser ej förbrukade investeringsmedel från tidigare år. Till och med augusti har investeringsutgifterna uppgått till 615,9 (377,9) mnkr. Nämndernas prognoser för 2023 visar på en sammanlagd investeringsvolym om 1 197,9 mnkr, vilket innebär en positiv avvikelse mot budget på 188,1 mnkr. Baserat på tidigare års erfarenhet så görs bedömningen att investeringsutgifterna 2023 för staden som helhet kommer att uppgå till ca 900 mnkr.³⁷

Koncernens investeringar i anläggningstillgångar fortsätter, och hittills i år uppgår de till knappt 1,1 mdkr. Kommunen står för 616 mnkr och bolagen för 468 mnkr. Prognosen för belåret är 1,9 mdkr. Förutom nedanstående angivna projekt pågår bland annat Borås Elnät AB:s utbyggnad av elledningsinfrastruktur i form av mottagningsstationer till 130 kilovoltsringen runt Borås och mätarbytesprojektet FRAMM. Bostadsbolagen har slutfört sina nybyggnationer men projekten är ännu inte slutredovisade.³⁸

I takt med stora investeringar förväntas låneskulden att öka och det påverkar koncernens finansiella situation och gör koncernen mer känslig för den rådande ränteutvecklingen. Bolagskoncernen har i flera fall små marginaler och det är av stor vikt att bolagen har en bättre beredskap för att hantera ränteförändringar. Det ställs högre krav på goda ekonomiska resultat för att ha en hållbar tillväxt i koncernen och det är en förutsättning för att överhuvudtaget kunna fortsätta att investera.³⁹

³⁵ Delårsrapport 2023 Borås Stad, fastställt av Kommunstyrelsen 2023-11-06, sid. 4

³⁶ Ibid, sid. 4

³⁷ Ibid sid 23-25

³⁸ Ibid, sid. 4 och sid. 28-31

³⁹ Ibid sid. 13

Större investeringsprojekt som pågår under 2023, mnkr

Projekt	Godkänd utgift	Utfall tom aug 2023	Prognos totalt utfall
Pantängen nybyggnation	61,0	6,5	61,0
Ny Nybro	56,0	20,6	80,0
Viskans park	90,0	6,4	90,0
Ny isyta Borås	120,0	44,2	124,0
Strandkullens förskola	56,5	3,8	56,5
Äventyrets förskola	62,9	22,5	65,0
Byttorpsskolan om- och tillbyggnad	153,8	165,3	169,3
Särlaskolan ombyggnad	246,9	163,0	253,2
Myråsskolan om- och tillbyggnad	230,0	252,6	257,6
Fredriksborgskolan	326,0	182,2	335,5
Bäckängsgymnasiet campus	140,0	3,8	140,0
Sven Eriksongymnasiet utökade lokaler	56,0	5,2	56,0
Kristinegränd vård- och omsorgsboende	190,0	42,5	190,0
Johannelundsgatan SoL-boende	55,0	28,2	54,6
Nytt insamlingssystem hushållsavfall, Borås Energi och Miljö AB	149	134,8	149
Projektering Nytt vattenverk, Borås Energi och Miljö AB	100	58,5	100
P-hus Makrillen, Borås kommuns Parkering AB	81	2,3	81
Trygghetsboende, Fristadbostäder AB	73	85,6 *	80,5 *
Trygghetsboende, Viskafors hem AB	105	119	120

Tabell 1. Större investeringsprojekt 2023, mnkr⁴⁰

Revisionskontoret noterar att Borås Stad har en samlad och översiktlig beskrivning av kommunens drifts- och investeringsredovisning i delårsrapporten.⁴¹

2.8 Övriga iakttagelser

Revisionskontoret noterar att delårsrapporten innehåller ett avsnitt om tvister och ett avsnitt om den löpande uppföljningen av intern kontroll.

⁴⁰ Delårsrapport 2023 Borås Stad, fastställt av Kommunstyrelsen 2023-11-06, sid. 4-5

⁴¹ Ibid

3 Bedömning

Revisionskontoret bedömer att Borås Stads delårsrapport till innehåll och utformning i huvudsak är upprättad enligt God redovisningssed, lagen om kommunal bokföring (LKBR) och redovisning, kommunallagen och RKR:s rekommendation R17 Delårsrapport. Borås Stads delårsrapport lämnar i allt väsentligt upplysning om verksamhetens finansiering, den ekonomiska ställningen och räkenskaperna redovisas i huvudsak på ett rättvisande sätt.

Revisionskontoret bedömer att balanskravsutredningen i delårsrapporten inte helt följer uppställningen enligt RKR R15 Förvaltningsberättelse. Detta då flera poster som avser Internhantering inom kommunen finns med i balanskravsutredningen. Revisionskontoret rekommenderar därför att balanskravsutredningen till årsredovisningen ska följa LKBR samt uppställning enligt RKR R15, bilaga 8.

Revisionskontoret bedömer att vissa avsättningar och öronmärkningar riskerar att vara i strid med LKBR 6 kap. § 8 och ska därför inte tas upp i balansräkningen. Revisionskontoret noterar att dessa poster enligt delårsrapporten kommer att redovisas separat och avskilt i samband med årsbokslutet.

Revisionskontoret noterar att Kommunstyrelsen i delårsrapporten bedömer att samtliga tre finansiella mål för budgetåret troligen kommer att uppnås under 2023. I delårsrapporten genomförs inte en samlad bedömning om Borås Stads mål för god ekonomisk hushållning kommer uppnås under 2023. I delårsrapporten saknas även en prognos för helåret och en redogörelse för koncernens mål/mått för god ekonomisk hushållning. Revisionskontoret konstaterar att av tretton uppdrag som Kommunfullmäktige givit nämnder och Kommunstyrelsen 2023 har tio inte genomförts hittills under året, vilket motsvarar 77 %. Revisionskontoret noterar att det saknas en prognos och en samlad bedömning för huruvida uppdragen kommer att genomföras under året.

Revisionskontoret noterar vidare att ett nytt styr- och ledningssystem är under uppbyggnad. Detta ska fullt ut implementeras under 2024. Kommunfullmäktiges budgetbeslut 2023 innehåller fyra strategiska visionsområden och tolv fokusområden. Revisionskontoret konstaterar att delårsrapporten inte innehåller upplysningar och prognos om den förväntade utvecklingen av dessa. Det saknas vidare upplysningar om verksamhetens utfall utifrån målen om god ekonomisk hushållning enligt RKR R17 Delårsrapport. Revisionskontoret rekommenderar att bristerna ovan åtgärdas i samband med upprättande av Borås Stads årsredovisning 2023. Revisionskontoret bedömer att det i delårsrapporten saknas en tillräckligt tydlig avrapportering av mål och uppdrag för att det ska vara möjligt att bedöma om det prognostiserade resultatet är förenligt med de mål som Kommunfullmäktige beslutat.

Enligt kommunallagen ska årsredovisningen godkännas av Kommunfullmäktige. Avvikelsena ovan innebär att balanskravsutredningen i delårsrapporten inte är rätt uppställd och svårigheter i att bedöma om målen för god ekonomisk hushållning uppnås. Om samtliga dessa avvikelser kvarstår i årsredovisningen 2023 medför förhållandena en risk för att Stadsrevisionen inte kan rekommendera Kommunfullmäktige att godkänna årsredovisningen.

Delårsrapporten är ett viktigt styrdokument som används av Kommunfullmäktige för uppföljning av målen för ekonomi och verksamhet. I samband med införandet av kravet på att delårsrapporten ska behandlas av fullmäktige påpekade regeringen vikten av att informationen i delårsrapporten tas till vara och att den leder till åtgärder, om utvecklingen inte följer det som planerats. Revisionskontoret konstaterar att Kommunfullmäktige behandlar delårsrapporten i november månad. Detta medför att tiden för att vidta styrande åtgärder före årets slut blir mycket kort.

Borås den 2023-11-13

Andreas Ekelund
Revisionschef

Anna Sandström
Certifierad kommunal yrkesrevisor

BORÅS
STAD

REVISIONSKONTORET

Besöksadress Sturegatan 42 **Postadress** 501 80 Borås
Telefon 033-35 71 56 **E-post** revisionskontoret@boras.se
Webbplats boras.se/stadsrevisionen